

Inserati se sprejemajo in veljajo trisoptna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat.
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " "
za četrt leta . . . 2 " "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 "
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna števil. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Kako bi se dalo pomagati obrtniki na noge?

(Konec.)

Govorilo, pisarilo, v zborih razpravljalo, ugibalo se je že mnogo, a storilo, doseglo nič; zakaj ne? Zato, ker iz vsega tega dozdej ni bilo na dan nobenega predloga, nobenega nasveta, ki bi sploh vgaljal, na čegar podlagi bi se moglo pričeti resno delovanje. Zdaj pa je vendar štajarsko obrtniško društvo sklenilo nekaj, namreč povabiti vsa obrtniška društva in enake zavode z Avstrije in Ogerske k obrtniškem shodu, kateremu misli sledeča važnejša vprašanja dati v pretres.

1. Kako bi se doseglo trdno zastopstvo obrtniških in rokodelskih zadev?

2. Kako področje, kake pravice bi imelo?

3. Ktere premembe v davku obrtnikov in v denarnih zavodih njim na korist ustanovljenih so potrebne?

4. Ali je za obrtniški stan ugodnejši colno varstvo ali svoboda trgovstva in koliko se je prvega poprijeti?

5. Ne bi bil za obrtnike potreben poseben glaven časnik?

6. So li učne delavnice koristne in kako so se do zdaj obnesle?

7. Ali ni po obrtniških šolah potreben priprost, lahko razumljiv poduk in kako bi se dobile učne knjige za-nj?

8. Bi li bilo želeti, da se napravi obrtniški muzej in kako?

9. Je li prostost obrtnije bila obrtniškem stanu do zdaj na korist? če ni bila, kako naj bi se premenila?

Tem vprašanjem dodalo je obrtniško društvo štajarsko še poseben načrt o zastopu obrtnijstva, ki je izdelan poleg šolskega zastopstva. Po tem bi se imeli vsi obrtniki enega političnega okraja (izvemši fabrike in rudarje) zediniti v okrajno obrtniško združbo, ktere vedno delovajoči odbor bi se imenoval: okrajni obrtniški svet. Te okrajne združbe bi imele sploh nalogo poravnati prepire zaradi dela in zasluzka, skrbeti za red med delavci in učenci, imeti vedno natančne zapisnike o njih, gledati na to, da se veljavne obrtniške in kramarske postave spolnujejo, vplivati pri osnovah in gospodarstvu blagajnic za obrtnike in bolnike, sestavljati izkaze o obrtnijstvu dotičnega okraja, brigati se za patente in marke, za oglase po novih patentih, dajati pojasnila vladi v zadevah k obrtnijstvu spadajočih itd.

Okrajni obrtniški svet bi bil sestavljen tako-le: Predstojnik političnega okraja (okrajni glavar) bil bi vladin zastopnik, potem načelnik samostojnega okrajnega odbora, voljeni zastopniki obrtniških družeb v okraju; tem se pridruži še nekako število prosto voljenih obrtnikov istega okraja. V pisarni ali uradu bil bi stalno načelnik in predsednik odbora, ki naj je, če mogoče, sam obrtnik, plačan tajnik in služabnik, ki je ob enem kancelist. Odbor bi se shajal po enkrat na mesec k posvetovanju.

Vse okrajne združbe bile bi zedinjene v „deželni obrtni svet“, ki bi imel svoj sedež v glavnem mestu. Ta bi se sestavil: Iz poročevalca o obrtnih zadevah pri deželni vladi, iz enega uda deželnega šolskega sveta, župana ali njegovega namestnika, poslanca obrtne združbe, ki je morda v istem mestu, in iz poslancev

vseh okrajev, katerih vsak po enega voli. Ta „deželni obrtni svet“ bi se shajal vsako četrtletje, bi občeval naravnost z ministerstvom in bi imel urad svoj podoben okrajnim obrtnim uradom, le več osebja. Imel bi tudi pravico naravnost v državni zbor voliti nekoliko poslancev. Vsako leto bi bil tu shod obrtnikov z vse dežele, zvezan z razstavo obrtniških izdelkov. — Kjer so državne obrtniške šole, bi mesto uda deželnega šolskega sveta stopil v „deželni obrtni svet“ vodja teh šol. Stroški za vse te reči bi se plačevali iz natanko določenih vplačil družbenikov, ki bi se pobirali na isti način, kakor se pobirajo zdaj doneski za kupčijske zbornice.

Kupčijske zbornice bi potem imele kupčijske, fabriške in rudarske odseke in njihovo delovanje bilo bi uspešnejše. —

To je ob kratkem načrt, po katerem si upa štajarsko „obrnijško društvo“ pomagati obrtniki na noge. Pripoznati se mora, da bi po njem prišel obrtniški stan do nekake samostojne politične veljave. Ali tu nikakor ni prezreti, da ta načrt sega globoko v ustavne postave, zlasti v ono o volitvi poslancev v državni zbor. Misel je lepa, toda dokler vlada sedanji sistem, skoro ni misliti, da bi prodrila, ker je že toliko lepih in splošno koristnih misel pokopal. Vendar se ne vstrašiti dela. Vsak se mora potezati za svoj blagor sam in če mali obrtniki in rokodelci vidijo, da se za-nje na odločilnem mestu nič ne stori, naj se združijo, naj pritiskajo z združeno močjo. Naj si pomagajo najprej sami, potem jim bo prišla tudi pomoč od druge, vsaj od pravične strani.

Zadnji dnevi v Ogleju.

(Izvirni roman iz petega stoletja.)

Spisal Alojzij Lukovič.

Vvod.

Tam, kjer dereča Soča zapustivši sive skalnate julijske planine polagoma čez rodovitno goriško polje proti jugu šumi, odpera se ti krasni vhod v italjski raj. Le še na levem bregu vzdiguje se visoko v sinje nebo skalovje kraškega pogorja; v daljavi pak na severovzhodu žaluje slovenski velikan sivi stari Nanos, žalostno se oziraje, ne vedé, kam bi pogledal. Proti zapadu? Ne mara za to, kajti glasov, ki mu od tod na ušesa donijo, ne razume več, — ti so mu španjski glasovi, zavita furlanščina. Nekdaj je bilo drugače, tudi tod po planjavi se je razlegal Noričana veseli glas. Na jugo-vzhodno stran? Oj od tod in tik na podnožji se še razlega krepki slovenski glas, tu biva še slovanski narod; resni, trdni Kraševci še stojijo nepremakljivi kot skala njegova, burja ga še ni odpodila in ga tudi ne bo, kajti ta ljubi kamenito svoje domovje. Toda žalostnega tega pogorja ne kinčajo več hladni, temno zeleni

gozdi; ah! splavali so po adrijskih valovih: nekdanj krasni Kras kaže sedaj sramovaje se naga svoja rebra! In spodej? Tam pod Krasom, tam na planjavi? Tam tik morja? Žalosten pogled očetu Nanosu. Tam na ravni vzdiguje se velikansk zvonik, črno njegovo obzidje kaže, da marsiktera nevihta je skušala omajati ta spominek pretekle slave, toda njemu na čelu bere se še vedno grobni napis:

Fuit Aquileia!

Fuit Aquileia! Oglej je propal! Le pridiguj, le pridiguj, prav imaš, glasno povej sedanjim prebivalcem slavno slavo slavnih pradedov. Ali, o stolp, kdo te razume, kdo posluša? Domačin se dosta za te ne zmeni, Slovenec te je izobčil. Mar li bodo tvoje tožbe poslušali črni krokarji, ki se od časa do časa vzdigujejo krohotaže se minljivosti narodov iz širnih tvojih močvirjev? Le pridiguj, oznanuj, toda komu? Mar li vzbujenim valovom adrijskim? Oznanuj jim, da, ali tudi ti se ne zmenijo zate, ladij trum več k tebi ne donašajo. Le oznanuj, ali komu? Mar li julijskim skalnatim planinam? Prav imaš, tje zaženi svoj glas, njih sin bo tolmačil tvoj klic, povedal malomarnim tvojim potomcem, o Oglej, tvoje slave slavnij propad.

I.

Šteje se leto 453. po Kristu. Velikonočni čas je ravno. Solnce precej močno prijetno ogreva že nekoliko oživljeno naravo. Ni oblaciča videti na jutranjem jasnem nebu. Krasen, veličasten je velikansk Oglej v svitu svetlih solčnih žarkov. Krasna je tudi njegova okolica. Proti zapadu razprostira se ravna beneška ravnina, proti vzhodu pa temno zeleni gozdi karnski in noriški, na jugu se tvojemu očesu blišči neizmerno adrijsko morje, čez koje ravno vstajoče solnce razliva žareče svoje žarke; na severo-zapadu prijazni rodovitni brdski griči, imenovani „ager colonicus“. Tu pa tam te vabijo mnoga krasna poletna poslopja plemenitih Rimljanov, da je obiščeš. Sredi tega raja veličastno stoji ponosni Oglej. Srečno mesto! Lepe široke ceste se stekajo v njem. Noriška cesta preko Frigida, reke Vipave, vabi Noričana v bogati drugi Rim, cesta Veruka kliče Istrana in Dalmatina v somenj, tretja pak odpira Japidu v mesto vhod. Tudi z Rimom, središčem sveta, je mesto v zvezi, veže ga krasna cesta Emilijana. Vrh tega proti zapadu pelje via Beloja, via ad Silanos pak memo Čedada preko reke Nadiže čez Predel do Viruna

Politični pregled.

V Ljubljani, 28. januarja.

Avstrijske dežele.

Liberalno stran skrbi, da bi klosterska postava ne splavala po vodi, ker so se spremembe njene v gosposki zbornici sprejele proti volji ministerstva. Zato liberalni listi pesté ministre, da naj se vsaj v tej reči pokažejo liberalne, in neki list res zmagonosno naznanja, da so voljni sprejeti omenjene spremembe, o katerih so v gosposki zbornici rekli, da so nesprejemljive. Če ministerstvo misli, da bode s tem vtrdilo svoj obstanek, piše „Reform“, se silno hudo moti. Štremajer je verskemu odseku, ki je sprejel spremembe zbornice gosposke, rekel, da postave ne more priporočiti v potrdilo.

Državni zbor obravnava predlog dr. Koppa, da naj se odpravi učnina na vseučiliščih, kar pa gotovo ne bo obveljalo, ker ta predlog ni ne profesorjem po volji ne vseučilišnikom.

Delegaciji se imate letos že proti koncu mesca aprila sniti v Budapešti, da rešite skupne zadeve.

Deželni zbori tržaški, goriški in isterski so sklicani na 1. sušca. Župan tržaški dr. Angeli se je pretekli teden z dvema odbornikoma podal na Dunaj ministre prosit za železnico čez Loko.

Starokatoličani se hočejo po dosedanjih postavah osnovati kot lastna verska družba, ker državni zbor za nje ni hotel narediti posebne postave. Njihovi prijatelji trdijo, da bodo s pomočjo ministerstva ustanovili lastno versko družbo, ne da bi naznanili svoj izstop iz cerkve katoliške, kakor postave zahtevajo. To je tudi čisto nepotrebno, ker starokatoličani so „ipso facto“ od cerkve ločeni in od najvišjega poglavarja izobčeni.

V mariborski čitalnici se jutri zbere več domoljubov slovenskih iz volilnega okraja Maribor-Slov. Bistrica-št. Lenartskega, da se pogovorijo o kandidatu za poslanca v štajarski deželni zbor. Kažejo se že vesela znamenja, vsled katerih smemo trdno upati, da bomo Slovenci združeni delovali.

V ogerskem zboru je pri obravnavi o upravni premembi Tisza sicer zmagal, pa njegovi lastni privrženci trdijo, da ta prememba bo le nekaka poskušnja, ki se bo morala pa umakniti bolji in zadevam ogerskim bolj primerni postavi.

Ogerske srednje šole t. j. gimnazije in realke. Po sporočilu, katero je državnemu zboru dalo ministerstvo nauka in bogočastja za l. 187²/₃, ima Ogerska 146 gimnazij. Izmed letih šteje jih 71 osem razredov, 1 ima sedem, 22 šest, 4 pet, 45 štiri, 2 tri in 1 ima dva razreda. Na vseh teh 146 gimnazijah je učilo profesorjev 1860, učilo pa se je učencev 27.220, med njimi je bilo Madjarov 20.133, Nemcev 2320, Slovakov 1424, Rumuncev 2100, Srbov 389 in Malorusov ali Rusnjakov 254. Po verstvu bilo je učencev rimskokatoliških 12.164, grškokatoliških 3729, grškonezrednih 1365, evangeliških helvet. ločine 5112, avgsb. 3187, unitarcev 226 in judov 3317. — Realk je ono leto štela Ogerska 47, katerih je imelo 10 po šest, 2 po pet, 1 štiri, 11 po tri in 3 po dva razreda. Učilo je na teh 47 realkah 337 profesorjev, učencev pa se je učile 7310, in sicer po narodnosti 5238 Madjarov, 1529 Nemcev, 171 Slovakov, 63 Rumunov, 300 Srbov in 5 Rusnjakov; po verstvu bilo jih je 4411 rimskokatoliških, 28 grškokatoliških, 385 grškonezrednih, 318 evangeliških helvet. in 489 avgsburg. veroizpovedanja, 4 unitarci in 1635 judov. —

Visoke šole ogerske. Na vseučilišču v Budapeštu je l. 187²/₃ učilo 147 profesorjev, učencev pa je bilo 2466, med njimi 54 bogoslovcev, 1469 juristov, 249 filozofov, 78 lekarnikov in 616 medicinov. Po narodnosti jih je bilo 2387 Madjarov, 25 Hrvatov in 53 ptujcev. Po verstvu jih je bilo 1402 rimskokat., 36 grškokat., 94 grškonezred., 323 ev. helv., in 171 avgsb., 8 unitarcev in 432 judov. — V Kološvaru (Klavsensburg) bilo je na visoki šoli v 2. tečaju l. 187²/₃ profesorjev 41, učencev vpisanih 278, med njimi 158 pravoslovcev, 16 filozofov in drugi za naravoslovje itd., za medicino ni še bilo učilišča. — V Budapeštu na politehniku bilo je profesorjev 51, učencev 605, po narodnosti Madjarov 561, Nemcev 29, Slovakov 4, Rumunov 5, Poljaka 2, Srb 1, Talijana 2, Angličan 1 in Francoz 1. Po verstvu bilo je učencev 337 rimskokat., 10 grškokat., 10 grškonezred., 111 helv., 67 avgsb. evang., 7 unitarcev in 65 judov.

Vnanje države.

Z jugoslovanskega bojišča. Pokop palega ustajniškega vojvode Bačevića, svaka kneza črnogorskega, vršil se je 23. t.

m. v Dubrovniku jako sijajno. S hiš so vihrale črne zastave, in brezštevilno ljudstva iz Dubrovnika in okolice se je bilo zbralo. Tudi 600 neoboroženih vstajnikov je bilo prišlo zadnjo čast skazat svojemu hrabremu vodji. Pokopa se je vdeležil tudi župan, grof Pozzi, in dalmatinski poslanci Cingria, Budnani, Rubricius in drugi. Naprošene godbe vojaške ni bilo, ruski generalkonsul pa je bil izobesil črno zastavo. Po pogrebu so se vstajniki hitro vrnili čez mejo, ker so zvedeli, da hočejo Turki napasti njihove tovarše razpostavljene med Trebinjem in Klekom.

Vstajniki pričakujejo, da bodo kmalo dobili povelje odložiti orožje. Pa pri posvetovanji z nekim črnogorskim serdarjem so sklenili, da tega ne bodo storili. Madjarski listi trdijo, da ima turški komisar Ali paša povelje knezu črnogorskemu izročiti „ultimatum“ (zadnje pismo), v katerem se od njega zahteva, da naj Črnogorce, ki bivajo med vstaši, pokliče domu in vse zveze z vstajniki pretrga, sicer ima Mukat paša povelje meje črnogorske zapreti in če bi bilo treba tudi deželo samo napasti. Naj le poskusi, Črnogorci se tega žuganja gotovo ne bojé, ke so Turke že velikokrat našeškali, ko so bili še bolj močni kakor so zdaj.

Turkom pa žuga tudi od druge strani nevarnost. Grki v Galacu in Brajli so namreč sklenili osnovati četo prostovoljcev, ki bode Turke v Tesaliji prijela in neki milijonar v Odesi izročil je dotičnemu odboru za to potrebne denarje.

Srbski knez je bil te dni v hudih zadregah in je že bil počil glas, da namerava odpovedati se vladi in podati se na grajščine, ki jih ima njegova žena v Besarabiji. Novejša naznanila pa trdijo, da se razne stranke v Srbiji skušajo porazumeti s knezom, da se bodo složni in močni zamogli poprijeti naloge, ki jih na pomlad čaka. Tako porazumljenje je pri sedanjih okoliščinah najpametneje, ker najmanja notranja prekucija bi imela nasledek, da bi kaka vnanja vlada zasedla Srbijo.

Italijanski minister za bogočastje je zaukazal, da se ogledajo vsa semenišča na Laškem. Semeniški vodja v Lomi je vprašal škofijstvo, kako naj se pri tej priliki obnaša. Pa ko je prišel vladni komisar, še ni dobil nobenega odgovora in se je zarad tega branil komisiji podati potrebnih poročil. Na to komisar vpraša telegrafčno ministra, kaj naj

na Koroškem. Celih dvanajst cest se križa v mestu. In kako je kupčevalec gotov; preko vseh cest so rimski tabori — castra —; hrabri vojaci skrbijo za varnost pridnemu častitelju Merkurja. A ni še zadosti. Pomorskemu kupčevalcu polajšuje od juga sem dohod krasen kanal Amfora, kjer se ziblje ladij nebrojno število, kjer se stekajo vse delavne moči.

Velikansk Oglej je skoro do čistega že pokristijanjen. To bogato kupčijsko mesto napolnuje 600.000 čilih prebivalcev. Razprostira se v podobi dolgljatega čveterovogla od jugozapada proti severo-vzhodu tik burnega morja, mogočno zidovje s štirimi velikanskimi stolpi na voglih varuje mu pridobljeno bogastvo, objema hiše, krasne njegove palače, cerkve, imenitne tempeljne Belena in Jova s Kapitolom vred. V tri oddelke se razdeluje mesto. „Staro mesto“ je najstarejše in prvotno, sezidano leta 182 pred Kristom; 3000 naselnikov došlo je iz Lacija. Tu je na vzvišenem holmcu Kapitol s krasnim a sedaj zapuščenim tempeljnem paganskim, tu je javni prostor: forum, za mestjanske skupščine, tu je tudi Kurija, mestno sodnijsko poslopje. Od tam proti zapadu razprostira se drugi mestni oddelek „mesto

Augustovo“; odlikuje se s carsko krasno palačo in drugimi imenitnimi stavbami. Med tem, ko v starem mestu prebiva plemenitaš, kraljuje tukaj sploh oglejski bogataš. Sosebno močno sta ta dva oddelka obzidana, vsacih 20 sežnjev je visok stolp. Od tod proti jugo-vzhodu je mestni oddelek „Mariniana“, mesto kupčevalcev z ladjostajo in imenitnim trgovinskim prostorom, ki se zove „forum mercatorium“. V predmestjih pak okolo in okolo mesta, sosebno proti severu, prebiva uboga reva, ubogo ljudstvo in robovi, ptujci sosebno barbari. Tudi „liberti“, to je oproščeni sužnji, se tukaj šopirijo med sužnji posnemaje gospodo in plemstvo. Na skrajnem jugo-vzhodu je še drugo mesto, mesto miru in pokoja, veliko mestno pokopališče: „Nekropolis“.

Na bregu sinjega morja v Avgustovem mestu stoji krasna palača. Njen lep vrt in prostorni dobro zaraščeni gaj razprotira se proti jugu, od koder se sliši šumenje morskih valov. Na levi je obzidje Amfore, na desni zapadni strani je druga palača, tik koje se vzliva v morje reka Nadiža. V daljavi se vidi skrajno mestno obzidje s konečnim mogočnim stolpom. Stopimo v palačo. Krasna prizemska

dvorana nas sprejme, marmorni stebri umetno ozaljšani podpirajo strop; ob stenah so razpostavljeni kipi, predstavljajoči ne bogov, ampak imenitne može, ki so vsled junaških činov postali neumrjoči, ki so s hrabrostjo in čednostjo proslavili slavno svojo domovino. O poganstvu ni ne duha ne sluha, a podoba Odrešenikova kaže, da smo v kristijanski hiši. Zadnja vrata iz te dvorane — imenujejo se „triclinium“, to je obedovalnica — so odprta, skoz nje pride se na vrt. Nad vrati je lopa, na obeh straneh so razpostavljene razne domače in tuje cvetlice; visoke že močno ozelenele rastline zabranjujejo vhod solnčnim žarkom, poleti razširjevaje hladno, prijetno senco. Tukaj v lopi sedite dve gospi, ena že doletna, druga pak skoro na pol otrok. Slednja je nježna kot pomladanska cvetlica, ki prvokrat svitlo solnce občuduje. Črne bistre oči, črni lasje nam pričujejo, da ste ponosni Rimljanki. Podobni ste si, le starost loči drugo od druge. In zakaj ne? Saj ji veže sorodnost, saj mati in hčerka sedite pred nami.

(Dalje sledi.)

stori in dobi odgovor, da naj semenišče neute- goma zapre. Med tem je škofijstvo odpisalo vodji, da naj s komisijo prijazno ravna; vodja je to hitro naznanil komisarju, komisar je reč sporočil ministru z vprašanjem, kaj mu je zdaj storiti, pa minister je odgovoril, da ima ostati pri prvem njegovem ukazu. Tudi vojni minister je hotel pokazati svoje črtenje do zvestih katoličanov. Vsled nove vojaške postave je tudi na Laškem dijakom višjih šol dovljena enoletna prostovoljna služba, naj že študirajo na domačih ali v tujih vseučiliščih. Vojaško poveljništvo je vsled tega med enoletne prostovoljce sprejelo mnogo vseučilišnikov, ki študirajo v Švici, na Nemškem in v Lovaniji (Löwen.) Ko so pa dotična pisma prišla do vojnega ministra, je odgovoril, da vseučilišniki lovanjski nimajo pravice do polajšanja, ker se tam navzemajo le ultramontanskih, državni nevarnih načel!! To je lažiliberalna enakopravnost. Vlada sedaj hoče pograbititi tudi samostane rimske, ki so lastnina vnanjih držav. Prvi so prišli na vrsto samostani španjski, ktere je dotična komisija že natanko popisala. Morebiti se hočejo na ta način maščevati, da Amadej ni več kralj španjski, kar mu pa menda ne prizadeva posebne žalosti, ker se vdeležuje pustnih veselij v Turinu, za ktere je daroval 2000 lir.

V Rimu liberalni listi vedno razgla- sujejo, česar sami želijo, da so sv. Oče ne- varno zboleli, ter jim skoro vsaki dan drugo bolezen pripisujejo, dasi vedó, da lažejo. Z ozirom na te govornice so nedavno rekli sv. Oče: „Kogar lažljivo vedno razglašajo za bolnega ali celó mrtvega, tak navadno tim dalje živi. Za zdaj se, hvala Bogú, za svoja leta počutim prav čvrsto in dobro.“

Ruska vlada je za Poljsko vpeljala nov sodnijski red, čigar glavni namen je domače poljske vladnike odstraniti in nad- mestiti jih z zagrizenimi Rusi. Tri četrtinke višjih vladov dobé rojeni Rusi, ki imajo v kratkem doiti iz notranjih pokrajin, eno pa judje, ki povsod drže s tisto stranko, ki ima moč v rokah, in ki v najbolj absolutističnih državah veljajo za najboljše rodoljube. Za pred- sednika varšavske sodnije je imenovan poru- seni jud Gerard, in njen prokurator je krščeni jud Trachtenberg. Da Ruska v čisto ruskih deželah zatira jude, v poljskih pa podpira, je doslednost tiste vladine sisteme, ktere glavna naloga je zatiranje življa poljskega. Čudno s tem ravnanjem se strinjajo zaradi kristijanov stiskanih od Turkov, ker bi se jim javaljne pod rusko palico bolje godilo kakor sedaj pod turškimi polmescem.

Na Španjskem so se zopet pričeli boji, pri kterih si Alfonsisti po stari navadi pripisujejo zmago, tudi kadar so tepeni. Don Karlos je 16. t. m. višjemu duhovnemu pas- tirju svoje vojne pismo razodel željo, da bi se povsod opravljale očitne molitve, da bi Bog pravični njegovej reči v bojih, ki se bodo pričeli, podelil zmago. — Pri volitvah za Cor- tese se skoro povsod volijo privrženci Alfon- sovi. Stari Castelar, ki ves gori za republiko, je v Barceloni propal, dasi je volilcem na ljubo federalizem izbrisal iz svojega programa.

Grški kralj je zapustil deželo in se je z vso družino svojo podal na tuje. Ne ve se, ali se bó še kdaj vrnil v deželo, ker se razne stranke pulijo za vladanje ne zmenivši se za občni blagor lepih in nekdanj tolikanj slovečih grških pokrajin.

Izvirni dopisi.

Iz Črnomlja, 25. jan. Ne samo pre- mišljeval sem, ampak tudi opazoval delovanje deželnega zbora in odbora kranjskega, v katerem je od l. 1861 večina narodna; prevedel sem, da tej večini narodnih zastopnikov je res blagor ubozege, zapuščenega in zatiranega slo- venskega ljudstva pred očmi bil in je, akoravno je ta večina imela mnogo grenkih osod prenesti.

V posebne zasluge zbora in odbora je šteti delovanje gledé na deželne ali konku- renčne ceste. Poglejmo na prekop pri Šmarji in cesto novo narejeno čez Žužemberk, po kteri so Beli Kranjci z glavnim mestom Slo- venije, z Ljubljano, bolj zvezani in ktera mnogo hudih hribov na strani pušča. Potem je do nas nova konkurenčna cesta iz Koče- vskega čez Videm, Miklarje, Maverl, ktera bi imela izpeljana biti čez Rožičjivrh, Tolčjivrh, Tušev dol, blizo Zajčjega vrha, Dolenje Pake in Svibnika v Črnomelj, kakor je inženir g. Grim pred letni načrt naredil; ta načrt bi bil pravi, kajti po njem bi omenjena cesta največ vasi se dotikala in najravnije do Črnomlja izpeljana bila.

Novi okrajni cestni odbor, privržen načel- lom g. okrajnega glavarja kakor pokoren sluga, namerava pa to cesto ali čez Dobljice ali čez Tanjšo goro izpeljati tako, da bi cesta hudo strma bila, ne pa peljala po ravnini, kakor novi čas zahteva. Taka cesta bila bi le Koče- varjem na korist, ker imajo vinograde pri Semiču in bi samo čez Telečjivrh s hribov v Semič in dalje se vozili, Črnomelj pa na strani puščali; premisliti pa je, da ravno cesta od Črnomlja se zna čez Vojnovas-Griblje po ravnini s hrvaško cesto na Karlovec zvezati, kajti narod ne bode zmirom spal in brž ko bo njegova duševna moč izbujena, prešel bode na materijalno stanje, do kterega si vsi narodi, da samostalnejši postanejo, priti želé. To je naravno, pa mislim, da po vseh teh cestah se ne bode na boljše prišlo, dokler ne bode za- želeni železnični hlapec tudi po beli Kranji žvižgal.

Previdilo se je, da deželni zbor in odbor imata tudi pred očmi reke n. pr. Savo pri Krškem in Kulpo ob hrvaški meji, da se šta- jarska in hrvaška zemlja s kranjsko po mo- stovih vezati morete. Krški okraj že dolgo to dobroto vživa, za črnomeljski okraj se pa le zmirom počasi reže in kosi. Poleg vsega tega vendar-le mislijo pri Vinici čez Kulpo most narediti, načrt je gotov, leži pred oblastjo, obravnavalo se je o njem menda že, a jaz mislim in se bojim, da iz tega obravnanja nič ne bode, ker bi most za Kranjsko in Hrvaško preveč stal, kajti pri Vinici mora se v dolino spustiti in na Hrvaškem pri Starihovem mlinu v hrib vkreniti. Predno se ta most delati počne, treba je resnega premisleka, po mojih mislih se bi dal most pri Gribljah na veliko manje stroške napraviti in do njega bi se dalo po ravnini priti, če se cesta izpelje, kakor je gori rečeno; nič ne de, ako se med Zastavo in Čudnimselom čez potok Lahina-Dobljice lesen ali zidan most naredi. Proti Vinici se mora pa na vse strani čez hribe, in tako bi Črnomelj zopet odstranjen bil bolj kot dozdej, to je očitvidno in za mostom pri Vinici utegne zopet le kak zajec tičati. Žalibog je sebičnosti dan- danes po vseh krogih preveč, pa se le najraje narodnjakom podtika. Ta sebičnost je kriva vednega razpora med meščani in kmeti, čeravno smo državljani velike države in vsi enako da- vek plačujemo.

H koncu naj še omenim, da posilno lega- liziranje nas zeló tare. Kdor mora kaj lega-

lizirati dati, ne plača samo za legalizacijo tarifni znesek, ampak mora tudi za podpise prič okoli iskati, jih lepo prositi, napajati in še celó mastno plačati; zavoljo tega se tudi preveč pritožeb med velike davke plačevajočim ljudstvom čuje, a vendar-le se menda še ne misli na odpravo te hude nadloge. Morda se bo vendar kak državni poslanec za odpravo posilne legalizacije oglasil. Bog daj, da z do- brim vspehom!

Razne reči.

† Dr. Gregor Ložar. Iz Vipave 27. t. m. se nam piše: Peresce lepega značaja je palo z drevesa narodnega življenja in poštenosti. Dr. Gregor Ložar, občespoštovani tukajšnji odvetnik in mož v pravem pomenu, je danes po kratki boleznj prežgodaj umrl. R. I. P.

† Č. g. Andrej Potočnik, bivši mo- šenski fajmošter v pokoju je 27. t. m. v Škofji Loki v 90. letu svoje starosti umrl. R. I. P.

† Č. g. Rajmund Koceli, duhovnik v pokoju, umrl je v 46. letu na Štajarskem. R. I. P.

— Duhovske vaje za goriške bogo- slovce so bile od 16. do 21. t. m. v centralnem semenišči. Vodil jih je prof. Št. Kocijančič, ki je pred kratkim nesrečno pal pred bogo- slovske kapelo in si nekoliko nogo poškodoval. Toliko je okrevaj, da je zamogel duhovne vaje voditi. Imel je po štiri govore na dan in gg. bogoslovci so bili tudi prav zadovoljni z njim. „Soča“.

— Baron Rast, razsrden, da so Ma- riborčani prednost dali dr. Duhaču pri volitvi za državni zbor, je odložil vse svoje javne posle, tudi poslanstvo za deželni zbor. Slov. Gračani, Bistričani in Mahrenberžani bodo te- daj tudi imeli novo volitev.

— Čebelarstvo je pri obč- nem zboru za predsednika volilo g. Franca Souvana, po njegovi določni odpovedi pa do- sedanjega podpredsednika g. J. Jeriča; za podpredsednika g. Fr. Souvana, za odbornike pa g. o. Salvatorja in dr. K. Ahačiča iz Ljub- ljane in č. g. Ant. Jugovica, župnika v Bo- rovnici. — Za častne ude je občni zbor ime- noval preč. mil. g. Jan. Kriz. Pogačarja, škofa ljubljanskega; vis. blag. grofa g. Mannsfelda, ministra kmetijstva; in gosp. pl. Pagliaruzzi-a, znanega izvrstnega čebelarja na Goriškem.

— Kat. pol. društvo v Slovenjgradcu ima na svečnico ob 1/23. uri zbor. Vse ude vabi odbor.

— Narodna čitalnica novomeška na- pravi dne 5. februarja t. l. „veliki ples“, kterega čisti dohodek je namenjen v daljno gradenje „Prvega narodnega doma“. Začetek ob 7. uri zvečer. Vstopnina 1 gl. za družine in posamezne osebe. Vsi p. n. udje in rodo- ljubi slovenski, kterim je mar, da se narodno podvzetje naše izvrši, so vljudno povabljeni na obilno vdeleževanje ove dobrodelne veselice. Odbor.

— Čitalnica rojanska napravi vese- lice pred pustom v sledečem redu: 23. jan. tombola s plesom; 5. febr. veliki ples, 20. tombola s plesom in 29. maškaradni ples.

— Ljutomerska čitalnica ima na svečnico 2. febr. „občni zbor“ v gostilnici g. Vavpotiča ob 3. uri popoldne. Dnevni red: 1. Nagovor predsednika; 2. poročilo tajnikovo; 3. poročilo blagajnikovo; 4. posvetovanje o delovanju društva, in razni nasveti družabni- kov; 5. volitev odbora; 6. govor g. Kukoveca o kletarstvu. Vabijo se najljudneje vsi gg. družabniki v Ljutomeru in v okolici, pa tudi drugi domoljubi in vinogradniki, ktere utegne zanimati posebno govor o kletarstvu.

— Kmetijska družba goriška je sklenila tudi za naprej poleg italijanskega lista imeti svoj „Gospodarski list“, pa nekoliko večji kakor dosihmal. Tiskal se bo pri Seitzu, vredoval ga bo pa g. Kuralt brezplačno. Vredovanje obeh listov bo nadzoroval odsek 5 udov, med katerimi sta za slovenski list gg. Vodopivec in Povše, kateremu se je ves odbor zahvalil in sklenil, da se mu ima tudi v pismu dati zahvala za njegov žrtvovalni trud pri vredovanju „Gosp. lista“. „Kmetovalec“, ki je lastina g. Dolenca in ki ga vreduje g. Klavžar, si tedaj še na Goriškem ne more pridobiti potrebne podpore in se bode boje težko ohranil.

— Razglas. Vsled sklepa nadzornega svetovalstva okrajne založnice v Ljutomeru registrirano društvo z neomejeno zavezo od 17. okt. 1875 bode taisto plačevalo za vse vloge pri njej 6½% obresti na leto od 1. marca t. l. počenši.

J. Kukovec, predsednik.
Mat. Zemljič, Jož. Gomilšek,
denarničar. preglednik.

Vabilo k naročbi.

Slovinci!

Vsi naobraženi narodi obračajo dandanes svojo pozornost na znanosti in umetnosti, koje odgovarjajo duhu našega časa, ter jih gojijo vsak po svojih najboljih močéh. Mej temi znanostmi in umetnostmi zavzimalje vrlo odlično mesto stenografija (tesno- ali brzopis). Ozrmo se na naše severne brate Čehce, Ruse in Poljake, koji so vže pred več leti začeli gojiti to Rimljanom in Grkom znano, a v novejem času od Nemcev iz nova prerajeno in modernim jezikom priredeno umetnost — stenografijo, pa primerjajmo naše delovanje na tem polju z njihovim, to moramo priznati, da smo zares precej zaostali, in da je skrajni čas, da se tudi v tem obziru prebudimo k delu in napredovanju, a to vsi Jugoslaveni z ajedno v duhu bratske sloge in vzajemnosti.

Ako smo jugoslaveni po nemilej osodi razcepljeni i na slovstvenem polju, moremo in moramo se vendar vsaj na polju stenografije — te, rekel bi internacionalne umetnosti — združiti, ter si tukaj k složnemu in vspešnemu delovanju bratsko roke podati.

Jako mnogo nesloge na slovstvenem polju — kakor znano — izhaja od tod, ker Jugoslaveni nimamo vsi istega pisma; Srbi drže se svoje cirilice, a mi Slovenci s Hrvati nečemo popustiti latinice. Kdo ima prav, a kdo krivo, tega ne bodem pri tej priložnosti razlagal, nego samo navodim na tem mestu važno izreko, koje je pred 10 leti napisal hrvatski umetnik dr. Izidor Kršnjavi v izvestju kr. vel. gimnazije v Osjeku: „Mnogi misle, da će brzopis (stenografija) s vremenom sasvim iztisnuti sada obično pismo, a sam takodjer scienim, da će brzopis u nas napokon riešiti veliko pitanje o cirilici i latinici.“

Jugoslaveni! to so velevažne besede, koje so vredne naše pozornosti! Jaz ne trdim, da je onaj čas vže tukaj, niti znam, kako blizo da je, niti rečem, da je baš to sredstvo jedino in najprikladneje za rešenje velikega slavenskega vprašanja, a to smem reči, da je to sredstvo v naših odnošajih na toliko na svojem mestu kot dobro in praktično sredstvo, na kolikor ima vedno svojo veljavnost latinski izrek: „Duobus litigantibus tertius gaudet.“ Preprij je mej latinico in cirilico, in ako stenografija za zdaj prepira rešiti ne more, to ga ona vsaj mirno opazuje, pa se — raduje!

Med Slovenci in ostalimi Jugoslaveni vladajo tudi nekoje razlike v književnem jeziku. No vse te razlike odpadejo, ako se piše stenografskim pismom. Ako n. pr. Slovenec svoj jezik stenografuje po metodi, kakor sem jo jaz opredelil v skladu z običimi stenografskimi pravili, more iz napisanega čitati Hrvat in Srb — ne slovenski — nego vsak svoj jezik; seveda velja tudi obratni slučaj.

Nij tukaj mesta, da tolmačim to metodo, nego sem tako sloboden, da opozorim slavno slovensko občinstvo, posebno učečo se mladež na list, koji bode navedeno načelo in metodo zastopal. Gojim upanje, da bode z jedne strani velika korist, koje podaje stenografija vsakemu naobraženemu človeku, a z druge strani navedena okolnost, koja apelira na rodoljubje vsakega Slavena, vsestranski uvažena mej Slovenci, kar jim bo dalo povod, da se naroče na list, ki v kratkem zagleda svetlo v slovenskem in hrvatsko-srbskem jeziku pod naslovom:

„Jugoslavenski stenograf.“

Uredovan bode list tako, da se more tudi tisti, kojemu je stenografija še celo nepoznana, z njo v kratkem času seznaniti, a zajedno bo donášal dovolj primerne gradiva za one, kojim je že ta umetnost znana, ali jo žele temeljiteje proučiti v teoriji in praksi.*) Nadalje bo vstreženo vsim, koji se zanimajo za grafiko v obče. Gojila se bode v listu tudi zabavna stroka, v kojoj svrhu se bodo priobčevali izvorni in prevedeni spisi kratkočasnege, zanimivege zadržaja v prozi in verzih, koji bodo deloma tiskani, deloma stenografirani. „Jugoslavenski stenograf“ bode izhajal na tiskanej poli, v obsegu 8 strani tiska z navadnimi pismenkami, a 8 strani litografije s stenografskim pismom, in to za zdaj vsak drugi mesec.

Cena mu je za celo leto s pošto samo 1 gld. 40 kr. Naročnina naj se pošilja podpisaneu vlastniku in uredniku, koji sprejemlje tudi dotične dopise.

Ako se oglasi dovoljno število naročnikov, bode se list precej povečal i počel večkrat izhajati. Gg. naročniki naj se izvolijo v kratkem prijaviti, da se zna, koliko iztisov je treba i da se jim že prvi list, koji izide početkom februarja, ob pravem času poslati more.

V Zagrebu 25. jan. 1876.

Ant. J. Bezenšek,

gimnazijalni učitelj stenografije
i saborski stenograf
v Zagrebu (Nikolićeva ulica, br. 180.)

*) Usodim se upozoriti čestito duhovščino slovensko na važnost, koje ima stenografija za duhovnika posebno kot pridigarja; kajti, ako se pišejo pridige z navadnim pismom, potroši se mnogo časa, med tem pa se s stenografijo vrši vse to brzo, tako da se vsaka prikladna misel more zabilježiti točno, ker se to zgodi v onem trenutku, ko se misel reproducira; na ta način ne izginejo med počasnim pisanjem najbolje misli upletene v najlepše izraze iz pameti. A razun tega treba je za petino manje prostora.

Eksekutivne dražbe.

1. feb. 1. Jurij Hribar-jevo iz Motnika (620 gl.). — 1. Matija Teran-ovo iz Nasovč (325 gl.), oba v Kamniku. — 1. Andr. Gregorič-ovo iz Pudoča (750 gl.) v Ložu. — 1. Marije Koželj-ove (413 gl.) v Kamniku.
3. feb. 2. Jan. Sevnik-ovo iz Ljubljane (858 gl.). — 1. Jože Jaklič-ovo iz Podgorice (4450 gl.), oba v Laščah. — 1. Jan. Hafner-jevo iz Labonij (4578 gl.). — 3. Jernej Turk-ovo iz Loža, oba v Kranju.

Telegrafične denarne cene 28. januarija.

Papirna renta 68-80 — Srebrna renta 73-85 — 1860letno državno posojilo 112-50 — Bankine akcije 886 — Kreditne akcije 193- — London 114.35 — Srebro 104.80. — Ces. kr. cekini 5-40 — 20Napoleon 9-19.

Nove mere in uteži (kemblji)

po nizki ceni se dobivajo v prodajalnici železja pri
Albinu Slitscherju,
(2-10) v Ljubljani na dunajski cesti št. 64.

Voščene sveče

in zavitke (Wachsstöckl)

vsake vrste za cerkve, pogrebe in trgovino po najnižji ceni prodaja in se častiti duhovščini kakor tudi slavnemu občinstvu priporoča zagotavlja, da bo vsem najbolje in hitro postregel

Oroslav Dolenc,

(3-4) svečar, glediščne ulice št. 140.

Pismeno naznanilo

o zdravilni lastnosti in moči

pravega

Wilhelmovega

antiartritičnega antirevmatičnega

čaja za čiščenje krvi.

Blagorodni gospod Wilhelm!

Pravi Wilhelmovi. gori imenovani čaj, kterega se je v malo mesecih, ko se ja za nj zvedelo, vse poprijelo, in je bil celó od zdravnikov priporočen, ker je bilo znano, da iz Wilhelmovega kemičnega laboratorija ni še nikdar nič slabega prišlo, napotil je tudi mene, neprestano z njem poskušati; nasledki so bili taki, da sem se pogosto čudil. Dolžnost mi je tedaj v korist bolnega občinstva storjene skušnje o moči imenovanega čaja vestno in v posnemanje zapisati tem več, ker se je ta kri čistilni čaj, kakor vnanji listi poročajo, pri najvišji gospodi ptujih dežel v najboljšim vspehom rabil. Bolnemu človeštvu naj bi se s tem mnogoizkušeni zdravilen studene odpri.

Izvrstno se je obnesel Wilhelmov kri čistilni čaj pri revmatičnem vnetju, posebno če isto pri spremenu vremena ali po zimi hujše nastopi. S porabo nekolicnih zavitkov dosegel sem povsod znatno olajšanje. Izvrstno se bori ta čaj s putko, boleznijo, ki ima globoko svoj sedež, ter konečno premaga. Začetni uspeh tega čaja poznati je po zbadanju po bolnem kraju. Ravno tako dobro obnese se ta čaj pri trebušnih boleznih ljudi, kteri mnogo sedé, in jim zasledeno ogljenévo kri očisti. Priporočati je tudi njega moč pri dolgih počasnih boleznih jeter, pri raztezanji in otekanji. Izvrsten je ta kri čisteči čaj za pripravo rabe mineralne vode proti ravno imenovanim boleznim. Konečno je prijetno nadomestilo toplie vsem tistim, ki so po svojem poklicu ali premoženju zadržani, iste obiskovati. Vse to v čast lekarju gospodu Francu Wilhelmu v Neunkirchenu

Dr. Julij Janell,
prakt. zdravnik.

Primerjal in z izvornim nekolicovanim pismom v natančnem soglasju našel.

Jamnitz, tri in dvajsetega junija leta tisuč osemsto sedemdeset in četrtega.

(L. S.)
(82-2)

Dr. Friderik Heidler,
c. k. bilježnik.

Svarimo pred ponarejanjem in sleparijo.

Pravi Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj za čiščenje krvi se dobiva le iz prve mednarodne fabrikacije Wilhelmovega antiartritičnega antirevmatičnega čaja za čiščenje krvi v Neunkirchenu pri Dunaji ali v mojih po časnikih navedenih zalogah.

Zavitek, v 8 obrokov razdeljen, po predpisu zdravniku pripravljen, s podukom v različnih jezicah 1 gld., posebej za kolek in zavoj 10 kr.

Na ugodnost p. n. občinstva ima Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj za čiščenje krvi tudi: V Ljubljani Peter Lasnik; v Kranju lekar K. Šavnik; v Postojni, Jožef Kupferschmid; v Gorici lekar Franzoni; v Novem mestu Dom. Ricoli; v Metliki lekar Alf. Matter; v Beljaku Matevž Fürst; v Celji Baumbach in Franc Rauscher; v Mariboru Alois Quandest; v Celovcu C. Clementschitsch; v Prassbergu Tribuc; v Varaždinu lekar dr. Kalterju, lekarju.

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.